

[Hans Schmidt.]

har i flere specielle henseender fået præg af at være en overgangstid, og for mig at se er der to områder, som er af betydning. Det er for det første overgangen fra den nationale krig til den ideologiske krig og for det andet den stykvis fremadskridende ændring i de folkeretlige anskuelser og grundsætninger om krigens berettigelse, forvandlingen fra „den klassiske ret til at føre krig“, som der ikke blev rørt ved efter den første verdenskrig, til, at „krigen er en forbrydelse“, som blev fastslået ved Nürnbergdommene; herefter vil krig være mord. Jeg har her støttet mig til en publikation af professor Eberhardt Menzel ved folkeretligt institut i Hamburg.

Det må være af betydning for en bedømmelse af situationen og af handlingerne, at vi har gennemlevet en overgangstid med al dens uklarhed, og at konstateringen af, at krig er en forbrydelse, først er sket efter sidste krigs afslutning. Anvendt og overført på vore her omtalte forhold må konklusionen være følgende: dette, at modstandskampen anerkendes som en retmæssig krigshandling, forudsætter en kontraherende modpart. Den almindelige krigsførelses gradvise forvandling fra den klassiske åbne kamp til den anonyme handling har også præget den europæiske borgerkrig, og borgerkrigen her i landet var en del heraf. Under første verdenskrig var det endnu soldatens stolthed at få uniformsknapperne og hjelmens spids pudset blanke, så de lyste vidt omkring. Men det fik han kun lov til, så længe han var i garnisonen; når han drog ud til fronten, blev han iført jordgrå eller brun uniform og måtte lære bedst muligt at gøre sig usynlig.

Under den sidste verdenskrig er camoufleringens kunst drevet til det fuldkomne, så forskellen mellem den militære og den civile skytte er udvisket. Den uundgæelige følge er denne, at kampens metoder på begge sider af fronten bliver hårdere og uhemmede, og vi må erkende, at modstandsbevægelsens version om, at ofrene for deres kamphandlinger var stikkere, som måtte likvideres, var et krav, så længe kampen stod på, fordi kampens vilkår bød det, og fordi dens berettigelse ellers var blevet underkendt.

Opgøret fortsatte efter den dag, våbnene tav. Det var en konsekvens af kampens hårdhed, og en standsning var vel ikke mulig i det øjeblik, hvor den kulminerede. Nu er den imidlertid stilnet af, og var det så ikke også rigtigt, og er det ikke også nødvendigt, at lade denne version falde i dag, 10 år efter at klokken faldt i slag?

Det er nødvendigt overfor dem, som ikke fortjener dette stempel sat på sig, og hvad skade sker der, om der skulle slippe en uretfærdig igennem med de retfærdige? Jeg tror, at dette syn på og denne fremstilling af forholdene vil også modstandsfolkene kunne bifalde, og hvis de gør det, vil de have ydet deres lidende modpart en rimelig oprejsning og højnet deres egen indsats.

Tilbage står så et ord for dem, som endnu sidder bag fængslets mure. Jeg omtalte dem i „Talen der ikke blev holdt“, og udover det, jeg i denne anførte til deres forsvar, vil jeg sige, at jeg har grund til at antage, at de ikke ville være kommet i konflikt med lovene, hvis den tyske besættelse ikke havde ført dem ind på den vej, som endte i fornedrelse og ufrihed. Jeg har også grund til at antage, at deres motiver har været misforstået idealisme og ungdommelig eventyrlyst, og at det for manges vedkommende har været en tilfældighed, som førte dem ind på denne side af fronten. Når vi så ved, at der på den vej, de er gået, ikke gaves noget skridt tilbage, kan vi have en forestilling om den tragedie, der har ramt dem. Ti år bag fængslets mure er en lang tid. Jeg ved, hvor lange 26 måneder var, og jeg har derfor en anelse om, hvad det må betyde, når der nu snart for deres vedkommende skal lægges 100 måneder til.

For en måneds tid siden blev der berettet om, at foreningerne af franske og tyske krigsfanger fra den sidste krig er blevet enige om at slutte fred med hinanden. Efter beretningerne er parterne kommet overens om ikke at kræve dommene og benådningerne optaget til fornyet behandling. Det skulle ikke betyde en anerkendelse af benådningernes hensigtsmæssighed eller rigtighed, ej heller en anerkendelse af dommenes retmæssighed. Den franske part vil ikke protestere mod nye benådninger og dermed løsladelser, og den tyske part vil